

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ПРАВА ТА ЛІНГВІСТИКИ

**Актуальні проблеми аграрного, земельного, екологічного та
природоресурсного права: теорія та практика**

Круглий стіл, присвячений до дня юриста України

Збірник наукових праць

5 жовтня 2021 року

Біла Церква

2021

3. Закону України «Про холдингові компанії в Україні». Закон України від 15 березня 2006 року, № 3528-IV. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2006, № 34, ст. 291

УДК: 349.42

МОЙСЕЄНКО В.В., магістр,

Науковий керівник **-БРОВКО Н.І.**, д.ю.н.

Білоцерківський національний аграрний університет

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ЕКОЛОГІЧНУ ІНФОРМАЦІЮ В УКРАЇНІ

У статті висвітлено проблемні питання реалізації права на екологічну інформацію. Встановлено, що для ефективної його реалізації недостатньо опосередкованого закріплення у законодавстві. Реалізація права на екологічну інформацію в Україні має відбуватись в контексті розбудови інформаційного суспільства, що передбачає перехід на більш високий рівень екологічної свідомості в результаті вільного інформаційного обміну. Доведено необхідність дотримання права громадян на доступ до екологічної інформації, яке є невід'ємною частиною права на екологічну інформацію.

Ключові слова: інформація, екологічна інформація, право на екологічну інформацію, право на доступ до інформації, реалізація права на інформацію.

Стаття 34 Конституції України закріплює право людини вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати будь-яку інформацію[1], зокрема й про стан навколишнього природного середовища, екологічні загрози та небезпеки, заходи та засоби його охорони, що являє собою екологічну інформацію. Важливість доступу до екологічної інформації в контексті збереження довкілля для майбутніх поколінь визнається як на міжнародному, так і на національному рівні: вона дозволяє громадськості приймати власні рішення щодо власного життя та життя відповідної громади, відчувати себе у безпеці та володіти інформацією про навколишній світ, у якому вона перебуває. Тому поінформована та зацікавлена громадськість може відігравати вагомий роль у екологічному моніторингу, забезпеченні дотримання вимог природоохоронного законодавства, надаючи значне сприяння і допомогу у цьому відповідним державним органам.

Немає сумнівів, що право на екологічну інформацію відіграє важливу

роль у житті та розвитку суспільства, активно впливає на процеси його формування та функціонування в державі. Протедосідей феномен не можна визнати належним чином дослідженим та реалізованим у вітчизняній юридичній науці та практиці. Залишаються відкритими актуальні питання забезпечення права людини на доступ до екологічної інформації та реалізація цього права в Україні. Тому дана проблематика є **актуальною** та важливою.

Право на екологічну інформацію – це право кожного на безперешкодне отримання повних, достовірних, своєчасних та вичерпних даних, знання, навички або відомості про стан навколишнього природного середовища, його компоненти та взаємодію між ними, екологічні загрози та небезпеки, заходи та засоби охорони, а також освітні заходи та пропаганда природоохоронного руху, відкритий доступ до яких має на меті забезпечення основоположних конституційних прав та інтересів людини та збереження середовища її існування.

Структура права на екологічну інформацію визначається такими складовими: збирання, зберігання, використання, поширення інформації, що закріплено у ряді нормативно-правових актів. Невід'ємною частиною права на екологічну інформацію є право на доступ до такої інформації, яке складається з права доступу до інформації про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту; права поширювати таку інформацію; права вільного доступу до інформації.

Екологічна інформація як правова категорія володіє рядом юридичних ознак, зокрема: має соціально значущий характер, є об'єктом майнових відносин і об'єктом права власності, значна її частина перебуває у складі державних інформаційних ресурсів. Право на екологічну інформацію може бути віднесено до природних прав людини. Основним засобом отримання екологічної інформації є екологічний моніторинг, тобто інформаційна система спостережень, оцінки та прогнозування змін у навколишньому середовищі та одночасно одна з функцій державного управління в галузі охорони навколишнього середовища. Тому екологічну інформацію можна вважати кінцевим продуктом управлінської діяльності держави;

На сьогодні чинне національне законодавство оперує такими термінами щодо екологічної інформації:

- 1) інформація про стан довкілля (стаття 50 Конституції України, стаття 13 Закону України «Про доступ до публічної інформації»);
- 2) екологічна інформація (Оргуська Конвенція, ратифікована Законом України N 832-XIV від 6 липня 1999 р.);
- 3) інформація про стан навколишнього природного середовища (екологічна інформація) стаття 25 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища»;

4) інформація про стан довкілля (екологічна інформація) (стаття 13 Закону України «Про інформацію».

Також проблемним питанням є загальні правила щодо обмеження доступу до інформації, що стосується довкілля, що передбачено у ч. 2 статті 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації» та порядок надання її за запитом. В Україні наразі єдина можливість обмеження доступу до інформації про стан довкілля, а саме – обмеженню може підлягати лише інформація про розташування військових об'єктів[2]. Така надмірна лібералізація режиму доступу до екологічної інформації призводить до ігнорування розпорядниками інформаційних відносин конституційного положення про відкритий доступ до інформації про стан довкілля та положень новоприйнятих законів щодо відкритості екологічної інформації, і відповідно до порушення прав запитувачів екологічної інформації.

У Законі України «Про доступ до публічної інформації» вбачається невідповідність у питанні обов'язку відповідних органів чи все ж їх права надавати за запитами інформацію. Тобто законодавець не розмежовує права і обов'язки відповідних суб'єктів. Так, у ч.3 ст. 13 Закону України «Про доступ до публічної інформації» конкретизується, що такі суб'єкти як юридичні особи, що фінансуються з державного, місцевих бюджетів, особи, що виконують делеговані повноваження суб'єктів владних повноважень згідно із законом чи договором та суб'єкти господарювання, які займають домінуюче становище на ринку мають оприлюднювати та надавати відповідну екологічну інформацію за запитами [2], тобто це є їх правом. У разі потреби такі суб'єкти мають перевіряти правильність та об'єктивність наданої інформації і оновлювати оприлюднену інформацію.

Отже, право на екологічну інформацію – це право кожного на безперешкодне отримання повних, достовірних, своєчасних та вичерпних даних, знання, навички або відомості про стан навколишнього природного середовища, його компоненти та взаємодію між ними, екологічні загрози та небезпеки, заходи та засоби охорони, а також освітні заходи та пропаганда природоохоронного руху, відкритий доступ до яких має на меті забезпечення основоположних конституційних прав та інтересів людини та збереження середовища її існування.

Основними проблемами, що виникають у процесі розбудови українського інформаційного суспільства в контексті розвитку права на екологічну інформацію є :

- спроби держави контролювати інформаційний простір;
- тотальний контроль засобів передачі інформації з боку технологічно розвинутих країн;
- цифрова нерівність, тобто неналежний технологічний та загальноосвітній розвиток інформаційної структури (в порівнянні з іншими країнами)[3].

Тому говорячи про проблеми, які виникають варто зазначити, що часто надходять скарги, що більшість відповідей на запити надаються формально, не є конкретними, не містять відповіді на поставлені запитання або містять відписку про відсутність даних щодо тієї чи іншої ситуації. Тому варто говорити про труднощі, пов'язані із реалізацією права на екологічну інформацію, які свідчать про недосконалий та недостатньо ефективний механізм правового регулювання цих відносин.

Також варто зазначити, що незважаючи на широкий перелік суб'єктів здійснення інформаційного забезпечення в галузі охорони довкілля, якими є спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів, його органи на місцях, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації, діяльність яких може негативно вплинути або впливає на стан навколишнього природного середовища, життя і здоров'я людей, на сьогодні відсутня координація діяльності цих органів, які виконують функцію еколого-інформаційного забезпечення[4].

Аналізуючи вказану проблематику виділимо ряд проблемних питань реалізації захисту права на екологічну інформацію в Україні:

- конфлікт влади («держава-індивід») та відсутність урегульованого консенсусу між цими суб'єктами.

Можливим шляхом його подолання можна зазначити створення е-уряду;

- психологічний рівень проблем, тобто вплив ІТ на психіку, зміна свідомості і світогляду громадян в умовах вільного інформаційного обміну (як негатив- психологічні війни).

Можливим шляхом його подолання можна зазначити розвиток позитивного світогляду, зміна свідомості громадян;

- філософський рівень проблем, тобто формування нової філософії життя, стилю.

Нав'язування певної ідеології з допомогою ІТ з боку держави, здійснення інтеграції філософських та психологічних понять в єдину концепцію, систему уявлень і цінностей;

- правові конфлікти.

Неможливість контролювати інформаційний простір правоохоронними органами, що призводить до неефективного законодавчого і правового регулювання. Варто створити етичні кодекси, правила поведінки у інформаційному просторі;

- економічні проблеми, що пов'язані з конфліктами між країнами індустріальними (Україна) та постіндустріальними країнами (країни ЄС), що обумовлено різним рівнем економічного розвитку.

Отже, реалізація права кожного на екологічну інформацію в Україні в контексті розбудови інформаційного суспільства – це не реалізація принципу наявності у кожного доступу до Інтернету, а новий підхід до

організації спільності людей, що передбачає перехід на більш високий рівень екологічної свідомості, зокрема в результаті вільного інформаційного обміну, здобування нових знань і навичок, зміну психології і світогляду. При цьому інформаційний обмін може здійснюватись і без допомоги держави і не обов'язково з допомогою технологічних засобів. Реалізація права на екологічну інформацію в Україні має відбуватись в контексті розбудови інформаційного суспільства, що передбачає перехід на більш високий рівень екологічної свідомості в результаті вільного інформаційного обміну, здобування нових знань і навичок, зміну психології і світогляду громадян. Для ефективної реалізації вказаного права недостатньо його закріплення у законодавстві. Необхідним є дотримання балансу інтересів особи, суспільства й держави.

Література:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. // Офіційний вісник України. – 2010. – № 72/1: Спеціальний випуск. – С. 15. – Ст. 2598.
2. Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 13 січня 2011 року № 2939-VI/Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 32, ст. 314 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>
3. Алихаджиева А. С. Правовой механизм реализации права граждан на благоприятную окружающую среду : автореф. дис. на соискание науч. степени канд. юрид. наук: спец. 12.00.06 “Природоресурсное право; аграрное право; экологическое право” / А. С. Алихаджиева. – Саратов, 2003. – 26с.
4. Кутузов В. И. Доступ к экологической информации: правовые аспекты / В. И. Кутузов, А. А. Попов. – Брянск, 2004 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ifap.ru/library/book121.pdf>

УДК 349.6

МУКОЇДА І. І., магістрант 2-го року навчання

Науковий керівник – **ОБІЮХ Н.М.**, к.ю.н.

Білоцерківський національний аграрний університет

ПРАВОВА ОХОРОНА ЗЕМЕЛЬ РЕКРЕАЦІЙНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В УКРАЇНІ

В Україні надзвичайно великий рекреаційний потенціал. А щоб його розвинути необхідно використовувати землі, що придатні для відпочинку, туризму, спорту тощо. На землях рекреаційного призначення людина може задовольнити оздоровчі, спортивні, культурно-виховні та інші потреби. Такі землі потребують особливої правової охорони, тому в центрі уваги нашої

ОСОБЛИВОСТІ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ДЖЕРЕЛ АГРАРНОГО ПРАВА Котіков О.І.	C. 62
ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ БЕЗПЕКИ В АГРАРНІЙ СФЕРІ Кушнір Д.О.	C. 68
РЕАЛІЗАЦІЯ І ЗАХИСТ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРАВ ГРОМАДЯН: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ Максимчук В.В.	C. 71
ПРАВОВІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОБ'ЄДНАНЬ АГРАРНИХ ВИРОБНИКІВ Мацюк О.С.	C. 81
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ЕКОЛОГІЧНУ ІНФОРМАЦІЮ В УКРАЇНІ Мойсеєнко В.В.	C. 86
ПРАВОВА ОХОРОНА ЗЕМЕЛЬ РЕКРЕАЦІЙНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В УКРАЇНІ Мукоїда І.І.	C. 90
ОСНОВИ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ АГРОБІЗНЕСУ Пастухова М.О.	C. 96
ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ЗЕМЛЕОЦІНОЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ Прокопець О.І.	C. 101
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ФОРМИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ДОРАДЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН Сігал Є.Є.	C. 107
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСОБИ ФУНКЦІОНУВАННЯ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРАРНІЙ СФЕРІ Снігур А.О.	C. 113
МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА Солодкий О.Є.	C. 120
КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА КОРУПЦІЙНІ ДІЯННЯ У СФЕРІ РИНКУ ЗЕМЛІ Ткаченко Т.Д.	C. 127
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ БОРОТЬБИ З КРИМІНАЛЬНИМИ ПРАВОПОРУШЕННЯМИ ПРОТИ ДОВКІЛЛЯ Хорошун Л.М.	C. 134